

mного več — Američanska vlada je odgovorila na Delcassejevo noto. Iz te posnemamo, da Ameriške države ne soglašajo s prepovedjo trgovanja z orožjem na Kitajsko in tudi ne s tem, da bi ostali v Pekinu v pomoč poslanikom stalni vojaški oddelki, niti s predlogom, da se trajno okupirajo zvezne ceste Pekina, z obmorjem.

Obrtnija.

Shod slovanskih obrtnikov v Pragi dne 28. in 29. septembra.

(Izvirno poročilo).

II.

Zborovanje dne 29. septembra je prineslo udeležnikom zopet nekaj prav zanimivih in prav važnih poročil o raznih obrtnih zadevah.

Najprvo je poročal praški odvetnik dr. P. Nessý o pomenu slovenske vzajemnosti na gospodarskem polju. Govornik je omenjal, da je letos minulo 52 let, kar je bil sklican v zlato Prago prvi slovanski shod. Slovanska misel je tedaj zasvetila v prvič na slovanskem obzorju in mogočno vplivala na probujenje zavednosti, bratstva in vzajemnosti mej vsemi slovanskimi narodi. Slovanska misel, ki se imenuje tudi misel slovanske vzajemnosti je dala slovanskim narodom moč, da so začeli boj za svoje narodne pravice. Prvi izraz slovanske misli je bil omenjeni slovanski shod v Pragi, a s kakimi nadami se je pozdravil ta shod, je najbolje razvideti iz besed, s katerimi je Palacký shod pozdravil in iz programa tistega shoda. Dogodbe v mesecu juliju 1848. l. so uničile uspehe prvega slovanskega shoda, a kar se je razvilo iz teh dogodb, to je avstrijske Slovane potlačilo kar za desetletja nazaj in je njih politični položaj tako poostrilo, da še danes — 52 let po rečenem shodu ni mogoče sklicati shoda avstrijskih Slovanov s takim programom, kakor l. 1848.

Položaja avstrijskih Slovanov ni poostril samo politični sistem, poslabšala ga je nejezidnost mej avstrijskimi Slovani sploh. To, o čemer so sanjali sklicatelji prvega slovanskega shoda, se ni izpolnilo in se — žal — tudi še dolgo ne izpolni. Slovanska misel pa vsaj ni zamrla, ona je tudi še nadalje krepila slovanske narode v boju za njihove politične pravice, dajala zlasti slabotnejšim slovanskim plemenom oporo in imela mogočen vpliv na vse njih kulturno, narodno in politično življenje.

Nemčija je po zmagah, ki jih je dosegla pred tridesetimi leti, znamenito napredovala. Zlasti se to vidi na polju narodnega gospodarstva. Nemčija izpodriva Avstrijo z inozemskih trgovišč, a njena obrtnost tekmuje že prav uspešno z obrtnostjo drugih držav evropskih. Ker deluje tudi Ogrska z vsemi močmi, da se tudi gospodarski osvobodi, stoji Cislitvanska mej dvema ognjema.

V tem, ko so cislitvanski Slovani prisiljeni, posvečevati najboljše svoje moči borbi za narodne pravice svoje, rase gospodarska moč naših narodnih neprijateljev

od dne do dne, in če se Slovani ne pomorejo kmalu tudi v gospodarskih zadevah, bo nazadnje še po njih.

Kako pa naj se javi gospodarska solidarnost avstrijskih Slovanov? Na to je odgovor jako kratek: V odločnem, resničnem in doslednem izvajanju toli popularnega in vender tako malo upoštevanega gesla Palackega: Svoji k svojim. Da to načelo še danes ni zmagalo v vsem našem narodnogospodarskem življenju, tega je največ kriva okolnost, da se Slovani sami med seboj tako malo poznamo.

Poročevalec je predlagal resolucijo, s katero se izreka prepričanje, da je pogoj praktičnemu izvajanju slovanske misli na gospodarskem polju medsebojno poznavanje. V to svrhu se priporoča prirejevanje slovanskih obrtnih shodov in potovanje po slovanskih deželah. Priporoča se nadalje dosledno izvajanje načela svoji k svojim in prirejevanje razstav obrtnih izdelkov in surovin. V to svrhu, da bi se olajšalo izvajanje načela „svoji k svojim“, naj se osnujejo društva, ki bi posredovala pri nakupu obrtnih izdelkov kakor tudi surovin mej posameznimi slovanskimi narodi.

O maloobrotnem kreditu sta poročala gg. A. Holubička in dr. Ružička, oba iz Brna. Sprejeta je bila resolucija, ki pravi, da je obrtništvu nujno treba cenenejšega kredita, a v ta namen ne zadostujejo ne posojilnice po Schulze-Delitzschevem niti po Raiffeissnovem sistemu, nego je treba, da se v okviru obstoječih obrtnih zadrug ustanove denarni zavodi, h katerim bi moral pristopiti vsak član dotične zadruge.

Naposled je gosp. Jan Faust obširno poročal o zavarovanju za starost, gosp. E. Slivin pa o obrtnem časopisju, na kar je bil shod slovesno zaključen.

Kmetijstvo.

Združena kmetija.

Kmalu po oprostivni kmeta-tlačana, — že v letih okolo 1850, — je nemški veleposestnik Rodbert Jagetzow premišljeval o posledicah te oprostitve posebno z ozirom na to, da so oprostili kmeta zadolženega ter z raztrgano bajto in raztrganimi hlevi. Francozi so kmeta oprostili brez plačil odvezninskih obligacij grajščinam in cerkvi. — Prejšnje fevdalno gospodarstvo se ni menilo za to, da se morajo tudi o važni kmetiji nauki gojiti, ki iz kmeta boljšega delavca napravijo. Ti ljudje kmetovali so ekstenzivno in le v samostanskih vrtih intenzivno. Oprostitev kmeta od tlake napotila je tudi kmetijski nauk, kmetijske šole. Imena: Thaer, Thünen se izgovarjajo zraven velikega ekonomičnega misleca Rodberta Jagetzowa. Kmetija mora dobiti svoje pravo, kakor ga ima obrtnik, trgovec in vsa druga družba mora za važnega človeka kmeta z vso resnobo skrbeti, in ta kmet mora v gospodarstvu proste lastine v strokovne šole, tako da postane sam iz svoje moči čvrsta podlaga gospodarstva. — To

so glavna načela, ki se kažejo v vsej doslej velikansko narasli agrarni literati. Fevdalci in osobito glavni steber fevdalitete, niso hoteli zapustiti svojih pozicij. Kolikor mogoče bojevali so se in se še bojujejo za to, da ostanejo tudi reditelji in voditelji kmetijskega dela in gospodarjenja v gospodarstvu proste lastine. Ta fevdaliteta je doslej imela moči v vladah držav. Dasi je dosti gospodarskih moči zgubila, vedel je plemenitaže spraviti v višje uradništvo ter v vojaštvo. Izgojena za komandiranje, pridobila si je že v času pred razlastitvijo leta 1848, pod absolutističnimi vladami najvažnejše delokroge drž. oskrbnitstva ter prišla tako tudi do sala drž. kašt v času proste lastine. Izigravali so se kot neobhodno potrebni stebri drž. gospodarstva. Imeli so vedno dobre diplomate v svoji sredi. Posebno na Nemškem, ki so tudi avstrijskim kazali kažipote.

Ti možje imajo vedno oči oprte na kmeta. Kakor je bil njih očakom kmet rednih in vojščak njihove slave, tako bi zamogel tudi biti v gospodarstvu proste lastine, ki se enkrat ne da iz sveta spraviti. Ti možje so se začeli tudi učiti, ali vsaj pridobili so dobra peresa iz srednjih stanov. V Avstriji je pruski baron Vogelsang v „Vaterlandu“ razvijal misli o tem, kako bi se kmetško gospodarstvo na novi gospodarski podlagi dalo urediti; dr. Rudolf Mayer mu je pomagal. Posvetni fevdalci si nauke teh mož zapomnijo; v zvezi so tudi vedno z nemškimi fevdalci v rajbu. Njih zavezniki se za te nauke ne brigajo dosti. Politični liberalizem meščanstva jim je dal v teh časih po letu 1848. dosti opraviti. Šolo jim je vzela in po njegovi moči sega. Na Slovenskem se oglasi ptujski sodnik Miha Herman v smislu Vogelsanga, ali ta ne najde dosti posluha.

Tekom 50 let se je v Avstriji malo storilo za razvoj novega gospodarstva. Meščan se ni razvil do večjega industrielnega delavca, obrtnik rokodelca je po večjem delal po starem kopitu. Njegovo gospodarstvo ga ni bogatelo. Tako tudi ni srečno vplival na razvoj kmetije, velike in srednje. Kmet je svojo iz tlakarskih časov ostalo bajto krparil, šolal je sploh malo, najmanj pa strokovno. Avstrijci smo ostali nerazvita agrarna masa. K vsemu temu še pride, da je v Avstriji toliko narodnostij. Nekaterih teh so popolnoma zaostale v razvoju; v nekaterih avstrijskih deželah fideikomis, latifundij kmetu ne pusti priti do srednje kmetije, v drugih krajih veleposestva še po starem kmetujejo. Gospodarstvo je celota. Če jedna gospodarska masa ni razvita, stagnirajo tudi druge. Velika industrija stvarja intenzivnega veleposestnika kmeta in druge.

V tem razmerju se godi dobro fevdalnim reakcionarnim ljudem in lahko lovijo svoje koristi. In oni vidijo, da se bo tudi v Avstriji enkrat gospodarstvo vzdignilo. Svetovno gospodarstvo sili ves svet v njegov krog. Tu se dolgo ne more kdo ustavljati. Narodi si bodo sami pomagali in vlade bodo morale za njimi; ali pa bodo izvan Avstrije stoječi činitelji tukaj red napravili. Za vsak slučaj je tedaj dobro, si mislijo naši fevdalci, da se

kmeta organizira. Ž njim v trdni roki se lahko gleda še tako temni bodočnosti v oči.

Že leta 1880. se je začelo v našem avstrijskem poljedelskem ministrstvu nekaj gibati glede organizacije avstrijske kmetije. Naši poljedelski ministri so vedno vzeti iz fevdalno reakcionarne gospode. Leta 1891. se je že v prestolnem govoru neka organizacija kmeta omenila in leta 1894. je minister grof Falkenhayn parlamentu predložil načrt take postave. Dr. Moritz Ertl in Štefan Licht sta duševna faktota glede tega vprašanja v poljedelskem ministrstvu. V duhu fevdalne avstrijske aristokracije izdelujeta ta dva zakonske načrte glede organizacije kmeta. To je ista aristokracija, ki hoče na razvoj modernega gospodarstva vplivati po onih načelih, ki mogoče storijo, da po spremembi prejšnjih podlag kmetijskega gospodarstva, — tlakarstva, — na tleh gospodarstva proste lastine pridobijo ti fevdalci vodstvo kmeta v svoje roke, da ga si osigurijo. Ministra Falkenhayn in Ledebur sta že poskušala take načrte pred parlament spraviti, a isti so se v odboru pokopali. Dotični odbori so se po enkrat sešli, potem pa prahu pustili delo. Pri nas se ministri hitro menjajo. Zopet morata Ertl in Licht nove načrte delati. Potem je kaka obstrukcija v parlamentu, ali se parlament iz drugih razlogov zapre. Tako ta organizacija kmeta v Avstriji ne more pred parlament, dasi jo kolikor možno prijetno načrtavata Ertl in Licht meščanskim gospodarskim rasam. Vsak nov načrt je prijenljivejši in slajši. Zadnji za parlament, ali za uživetvorenje po § 14. pripravljeni načrt takega zakona ima obliko okvirnega zakona (Rahmengesetz). O njega vsebini bomo govorili prihodnjic.

Poučni in zabavni del.

Labudova pesem.

Novela.

Spisal Georges Ohnet.

(Konec.)

VII.

V koncertni dvorani palače „Baius chauds“ je bilo strašno vroče, in dame v svetlih oblačilih, s šopki v laseh, so se hladile s svojimi pahljačami, ki so bile v živih barvah pri svetlobi lestencev podobne velikim metuljem s trepetajočimi krili.

V prvi vrsti je v neki skupini mlada vojvodinja, kateri so vsi pustili čast pozdraviti Marackzya, nastopajoča kot predsednica, delila rediteljem ukaze.

Maud je bila že pred dvema dnevi primesena v stanovanje svoje sestre v palači „Baius chauds“. In zgodil se je res čudež: v pričakovanji uspeha, kakoršnega je imel Stenio doseči, je bilo videti, kakor da se je z nova narodila. Zdravniki so si upali govoriti o možnem ukrepanju. Poskusila je storiti nekoliko korakov po svoji sobi. Zdaj je ležala za estrado v posebnem salonu na